

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

МЕХАНІКО-ЕНЕРГЕТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра експлуатації та ремонту рухомого складу

ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

для студентів денної повної та скороченої форм навчання

Харків 2020

Програму практики розглянуто і рекомендовано до друку на засіданні кафедри експлуатації та ремонту рухомого складу 24 лютого 2020 р., протокол № 11.

Призначено для студентів денної повної та скороченої форм навчання спеціальності 273 «Залізничний транспорт» за напрямками підготовки «Локомотиви та локомотивне господарство» (ЛЛГ), «Високошвидкісний рухомий склад» (ВШР), «Автомотриси, автодрезини та спеціальні машини залізничного транспорту» (ААСМЗТ), «Діагностування та неруйнівний контроль рухомого складу залізниць» (ДНКРСЗ).

Укладачі:

старші викладачі А. Л. Сумцов,
В. І. Коваленко

Рецензент

доц. О. Ю. Каменєв

ЗМІСТ

Вступ.....	5
1 Загальні положення.....	6
1.1 Цілі і задачі практичної підготовки.....	6
1.2 Бази практики.....	7
1.3 Організація практики.....	8
1.4 Підведення підсумків практики.....	12
2 Види виробничої практики та вимоги до неї.....	14
2.1 Виробнича практика (технологічна).....	14
2.1.1 Мета і задачі технологічної практики.....	14
2.1.2 Бази виробничої (технологічної) практики. Можливі варіанти проведення практики.....	14
2.1.3 Організація і керівництво виробничою (технологічною) практикою. Обов'язки керівника практики від бази практики, керівника практики від університету та студента. Методи контролю за проходженням практики.....	15
2.1.4 Підведення підсумків виробничої (технологічної) практики. Вимоги до звіту. Методи контролю за виконанням звіту. Порядок зарахування практики у разі отримання студентами робітничої професії, роботи в студзагоні, проходження практики на виробництві або на кафедрі.....	17
2.1.5 Зміст виробничої (технологічної) практики.....	19
2.2 Експлуатаційна практика.....	20
2.2.1 Мета і задачі експлуатаційної практики.....	20
2.2.2 Бази виробничої (експлуатаційної) практики. Можливі варіанти проведення практики.....	20
2.2.3 Організація і керівництво виробничою (експлуатаційною) практикою. Обов'язки керівника практики від бази практики, керівника практики від університету та студента. Методи контролю за проходженням практики.....	21
2.2.4 Підведення підсумків виробничої (експлуатаційної) практики. Вимоги до звіту. Методи контролю за виконанням звіту. Порядок зарахування практики у разі отримання студентами робітничої	

професії, роботи в студзагоні, проходження практики на виробництві або на кафедрі.....	23
2.2.5 Зміст експлуатаційної практики.....	24
2.3 Матеріально-технічне забезпечення виробничої технологічної та виробничої експлуатаційної практик....	25
Список літератури.....	27

ВСТУП

Для успішної роботи за обраною спеціальністю сучасний молодий фахівець поряд із глибокими теоретичними знаннями повинен мати необхідні уміння і навички для ефективного їх застосування на практиці. Досягається це шляхом практичної підготовки студентів у процесі навчання. Отже, практична підготовка поряд з навчальними заняттями і самостійною роботою є однією із важливих форм організації навчального процесу, від якості якої залежить конкурентоспроможність випускників закладів вищої освіти на ринку праці.

Практична підготовка здобувачів вищої освіти реалізується шляхом проходження практики на базах практики, що забезпечують практичну підготовку, необхідну для здобуття майбутніми спеціалістами навичок професійної майстерності, підготовку до роботи в умовах практичної діяльності на інженерних та робітничих посадах, опанування основ організаторської та виховної роботи в трудових колективах.

В Українському державному університеті залізничного транспорту практична підготовка є невід'ємною складовою освітніх програм підготовки бакалаврів і магістрів за денною та заочною формами навчання і проводиться на оснащених відповідним чином базах практики.

1 Загальні положення

1.1 Цілі і задачі практичної підготовки

1.1.1 Практика студентів закладів вищої освіти України є невід'ємною складовою частиною програми підготовки фахівців, основним завданням якої є забезпечення якості випускників за певним освітньо-кваліфікаційним рівнем. Основним організаційно-методичним документом, що регламентує діяльність студентів і керівників практики, є Наскрізна програма практики, яка охоплює увесь період навчання студентів в Українському державному університеті залізничного транспорту (УкрДУЗТ) за спеціальністю 273 «Залізничний транспорт», напрямків підготовки «Локомотиви та локомотивне господарство» (ЛЛГ), «Високошвидкісний рухомий склад» (ВШР), «Автомотриси, автодрезини та спеціальні машини залізничного транспорту» (ААСМЗТ), «Діагностування та неруйнівний контроль рухомого складу залізниць» (ДНКРСЗ) згідно з навчальними планами відповідної спеціальності УкрДУЗТ і містить перелік, термін проходження та основні положення про кожен вид практики та рекомендації щодо видів, форм, тестів перевірки рівня знань, умінь, навичок, яких студенти мають досягти залежно від форми навчання і кожного кваліфікаційного рівня.

1.1.2 Метою практики є закріплення теоретичних знань, здобутих у процесі навчання, формування у студента професійного вміння приймати самостійні рішення у певних виробничих умовах, опанування студентами сучасних методів, форм організації, знарядь праці в галузі їх майбутньої спеціальності.

1.1.3 Забезпечення якості практичної підготовки студентів базується на такій законодавчій основі: Закон «Про вищу освіту» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2014, № 37-38, ст. 2004), Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України (затверджене наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. № 93, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30.04.1993 р. за № 35), Положення про організацію та проведення практики студентів вищих

навчальних закладів на підприємствах залізничного транспорту (Наказ Гендиректора Укрзалізниці № 015-Ц/09 від 05.02.2013 р.), Положення про проведення практики студентів Українського державного університету залізничного транспорту (денної та заочної форми навчання і слухачів Навчально-наукового інституту перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів) від 30 червня 2015 р.

1.1.4 У процесі професійної підготовки студентів увага відповідальних за проведення практики осіб має акцентуватись:

- на розвитку творчих здібностей практикантів;
- набутті ними практичних навичок з ремонту та експлуатації локомотивів;
- розвитку їх самостійності;
- умінні ними приймати рішення;
- розвитку їх здатності працювати в колективі.

1.2 Бази практики

1.2.1 Практика студентів університету проводиться на базах практики, які забезпечують виконання програми практики для відповідних рівнів вищої освіти, або в структурних підрозділах університету.

1.2.2 Визначення баз практики здійснюється керівництвом університету на основі прямих договорів із підприємствами (організаціями, установами) незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності.

1.2.3 Із залізницями університет укладає договори відповідного зразка за два місяці до початку практики, а із підприємствами інших форм власності не пізніше ніж за місяць до початку практики.

1.2.4 У випадку, коли підготовка фахівців здійснюється університетом за замовленням юридичних та фізичних осіб, бази практики забезпечують ці особи (з урахуванням усіх вимог Наскрісної програми) або університет. Це визначається умовами угоди (контракту) на підготовку фахівця.

1.2.5 Студенти можуть самостійно, за погодженням з керівництвом УкрДУЗТ, підбирати для себе базу практики і пропонувати її для використання, за умови виконання програми практики.

1.2.6 Для студентів-іноземців бази практики передбачаються у відповідному контракті чи договорі щодо підготовки фахівців і можуть бути розташовані як на території країн-замовників, так і в межах України.

1.2.7 Студенти-іноземці отримують програму практики, індивідуальні завдання, складають звіт у порядку, установленому кафедрою. При проходженні практики в межах України студенти-іноземці додержуються Наскрізної програми.

1.2.8 Студентам-іноземцям, які достроково складають екзаменаційну сесію, як виняток, дозволяється проходження практики за індивідуальним планом-графіком по механіко-енергетичному факультету УкрДУЗТ.

1.3 Організація практики

1.3.1 Практика студентів проводиться відповідно до діючих Галузевих стандартів вищої освіти.

1.3.2 Відповідальність за виконання Наскрізної програми практики студентів покладається на практиканта, який повинен знати, як виконується робота, і показати ступінь опанування професійних навичок.

1.3.3 Адміністрація УкрДУЗТ бере на себе зобов'язання і несе відповідальність за проведення політики у сфері забезпечення якості практики.

1.3.4 Перед початком практики студенти, як правило, мають опанувати робітничу професію з початковим кваліфікаційним розрядом (категорією) з числа масових професій галузі, що відповідає профілю навчання, та отримати свідоцтво установленого державного зразка про присвоєння професії та кваліфікації.

Навчання студентів робітничих професій має проводитися у Центрі навчально-практичної підготовки та сприяння працевлаштуванню студентів і випускників УкрДУЗТ (надалі ЦПП) за навчальними планами і програмами, які затверджені Головним управлінням Департаменту науки і освіти Харківської облдержадміністрації. Кваліфікаційні іспити у цих студентів приймає Державна кваліфікаційна комісія ЦПП, затверджена

наказом ректора університету із залученням до її складу фахівців галузі та університету.

При виборі структурного підрозділу для проходження студентом практики ураховується місце постійного проживання студента з метою забезпечення, як правило, його проживання у батьків (на власній житловій площі).

1.3.5 Навчання студентів у ЦПП із здобуттям робітничих професій, які є профільними для спеціальності, може бути зараховане як виробнича або навчальна практика, якщо зміст тематичних планів та робочих програм навчання робітничих професій відповідає завданням виробничої або навчальної практик.

Перелік робітничих професій, за якими навчання в ЦПП може бути зараховане як виробнича або навчальна практика, визначає випускова кафедра та погоджує методична комісія факультету.

1.3.6 Робота студентів у профільних навчально-виробничих студентських загонах (студзагонах) може бути зарахована як виробнича або навчальна практика, якщо характер роботи, яка виконується, відповідає завданням цієї практики. Перелік професій, робота за якими в студзагонах може бути зарахована як виробнича або навчальна практика, визначає випускова кафедра та погоджує методична комісія факультету. За рішенням випускової кафедри та методичної комісії факультету, у разі необхідності, студентам-членам студзагону видається індивідуальне завдання, виконання якого є обов'язковим для зарахування практики.

1.3.7 Терміни проходження практики може бути перенесено (без змінення загального бюджету часу практики) за наявності поважних причин у студентів, зумовлених хворобою, складними сімейними обставинами тощо. Рішення щодо перенесення термінів практики студентам приймається випусковою кафедрою і погоджується з відділом практики та сприяння працевлаштуванню студентів і випускників університету.

1.3.8 Для оформлення по прибутті на практику студенти повинні мати направлення на практику від університету в даний структурний підрозділ із зазначенням прізвищ студентів, номера

угоди з підприємством та періоду проходження практики. Адміністрація підприємства чи структурного підрозділу після співбесіди із студентами визначає конкретні робочі місця для їх працевлаштування та забезпечує проходження медичного огляду на можливість зайняття певної посади. Оформлення студента для проходження практики на посаду, що протипоказана йому за станом здоров'я, забороняється.

1.3.9 Роль і обов'язки осіб, що залучені до організації і проведення практики такі:

1 Навчально-методичне керівництво і виконання програми практики забезпечують:

навчальної – керівник практики від університету;

виробничої – керівник практики від університету з-поміж досвідчених викладачів випускових кафедр, які брали безпосередню участь в освітньому процесі зі спеціальності, за якою проводиться практика, та керівник практики від виробництва із найбільш досвідчених спеціалістів підприємства;

науково-дослідної – керівник магістерської роботи або досвідчений викладач з фахових дисциплін;

переддипломної – керівник дипломного проектування або досвідчений викладач з фахових дисциплін.

2 Керівник практики від бази практики:

- створює необхідні умови для виконання студентами програми практики;

- забезпечує студентам умови безпечної роботи на кожному робочому місці; організовує проведення обов'язкових інструктажів з питань охорони праці, передбачених наказом Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15;

- у тісному контакті з керівником практики від університету здійснює постійний контроль за роботою студентів, контролює правильність виконання всіх завдань на робочому місці;

- організовує облік робочого часу студентів;

- контролює виконання студентами правил внутрішнього трудового розпорядку;

- після закінчення практики готує письмову характеристику на кожного студента, у якій відображає рівень його професійної підготовки, здатність працювати в трудовому колективі, якість підготовленого ним звіту тощо.

3 Керівник практики від університету:

- перед початком практики по можливості перевіряє бази практики та організовує до прибуття студентів проведення відповідних заходів;

- забезпечує здійснення всіх організаційних заходів перед від'їздом студентів на практику, інструктаж про порядок проходження практики та з питань охорони праці, видачу студентам необхідних документів (направлення, програми, щоденника, календарного плану, індивідуального завдання, теми дипломного проекту, методичних рекомендацій тощо);

- повідомляє студентам про систему звітності з практики, прийняту на випусковій кафедрі, а саме: подання письмового звіту, оформлення виконаного індивідуального завдання, підготовку доповіді, повідомлення, виступу тощо;

- у тісному контакті з керівником практики від бази практики забезпечує високу якість її проходження згідно з програмою;

- перевіряє забезпечення нормальних умов праці і побуту студентів та проходження ними обов'язкових інструктажів з питань охорони праці;

- контролює виконання студентами-практикантами програми практики;

- входить до складу комісії із захисту звітів про практику;

- подає завідувачу кафедри та відділу практики звіт про проведення практики із зауваженнями і пропозиціями щодо поліпшення проведення практики студентів.

4 Студент-практикант, що проходить практику на підприємстві, зобов'язаний:

- своєчасно прибути до місця проходження практики відповідно до термінів, зазначених у наказі;

- точно виконувати програму практики;

- оформлювати документацію щодо проходження практики на відповідному рівні;

- отримувати доказові документи щодо термінів проходження практики на конкретному підприємстві (копія наказу по підприємству, довідка чи запис у трудовій книжці).

1.4 Підведення підсумків практики

1.4.1 Після закінчення практики студенти звітують про виконання програми практики та індивідуального завдання. Форма звітності студента за практику – це подання звіту. Звіт разом з іншими документами, встановленими випусковою кафедрою, подається на рецензування керівнику практики від університету. Після доопрацювання та остаточного погодження з керівником практики від університету та відповідальним за практичну підготовку студентів від випускової кафедри звіт у друкованому вигляді подається на захист.

Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, бажано з висновками і пропозиціями, список використаної літератури тощо. Оформлюється звіт за вимогами, які встановлюються державним стандартом для оформлення текстових документів.

1.4.2 Студент може бути звільнений, за рішенням випускової кафедри, від подання письмового звіту, якщо він активно брав участь у роботі науково-дослідної лабораторії кафедри під час практики чи має робітничу професію за профілем навчання, або працював під час виробничої практики на оплачуваному робочому місці на базових підприємствах залізничного транспорту або у профільному студзагоні. У цьому випадку формою звітності студента про практику є характеристика, підписана керівником від бази практики, довідка про роботу або відповідні записи в трудовій книжці.

1.4.3 Робота студента під час виробничої практики оцінюється комісією, призначеною завідувачем випускової кафедри. До складу комісії входять керівники практики від університету, відповідальні за проведення практики від підприємств (по можливості), викладачі кафедри, які викладали практикантам фахові дисципліни.

1.4.4 Звіт захищається студентом у комісії, призначеній завідувачем випускової кафедри. До складу комісії входять керівник практики від навчального закладу, викладачі випускової кафедри та (по можливості) керівник від бази практики.

1.4.5 Студенту, який не виконав програми практики з поважних причин, може бути надане право проходження

практики повторно при виконанні умов, визначених університетом та погоджених з підприємством.

Студент, який повторно не виконав програми практики або отримав незадовільну оцінку за практику, відраховується з університету.

Студент, який не виконав програми практики без поважних причин, відраховується з університету.

1.4.6 Результат заліку за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку студента згідно зі стандартом за спеціальністю.

1.4.7 Підсумки практики обговорюються на засіданнях кафедр, а загальні підсумки практики підводяться на засіданнях вченої ради університету не менше одного разу протягом навчального року.

2 Види виробничої практики та вимоги до неї

Процес навчання студентів за спеціальністю 273 «Залізничний транспорт», освітніми програмами «Локомотиви та локомотивне господарство», «Високошвидкісний рухомий склад», «Автомотриси, автодрезини та спеціальні машини залізничного транспорту», «Діагностування та неруйнівний контроль рухомого складу залізниць» передбачає такі види виробничих практик, проходження яких є обов'язковим:

- виробнича технологічна;
- виробнича експлуатаційна.

2.1 Виробнича практика (технологічна)

Виробнича практика (технологічна) проводиться у терміни: (4-й семестр при повній денній формі навчання протягом 2 тижнів; 2-й семестр при скороченій денній формі навчання протягом 4 тижнів).

2.1.1 Мета і завдання технологічної практики

Метою технологічної практики є ознайомлення студентів-практикантів на нелінійних та інших підприємствах залізничного транспорту з виробничими процесами та технологічними циклами виробництва. Завданням технологічної практики є відпрацювання вмінь і навичок з робітничої професії та спеціальності, закріплення і поглиблення теоретичних знань, здобутих студентами при вивченні загальнотехнічних дисциплін, ознайомлення з технологією поточного та капітального ремонту тягового рухомого складу (ТРС), підвищення кваліфікаційного розряду з робітничої професії.

2.1.2 Бази виробничої (технологічної) практики. Можливі варіанти проведення практики

Технологічна практика проводиться в локомотивних депо Укрзалізниці і локомотиворемонтних заводах, де виконуються усі види заводського і деповського ремонту. Студенти переважно працюють на робітничих посадах у виробничих і локомотивних бригадах. Також технологічну практику студенти можуть

проходити в умовах галузевої науково-дослідної лабораторії (ГНДЛ) кафедри експлуатації та ремонту рухомого складу (ЕРРС) УкрДУЗТ (підпункт 1.2.1).

Визначення бази практики здійснюється адміністрацією навчального закладу на основі договорів з підприємствами (підпункти 1.2.2–1.2.4).

Студенти можуть самостійно, за погодженням з адміністрацією навчального закладу обирати для себе базу практики і пропонувати її для використання (підпункти 1.2.5–1.2.8).

2.1.3 Організація і керівництво виробничою (технологічною) практикою. Обов'язки керівника практики від бази практики, керівника практики від університету та студента. Методи контролю за проходженням практики

Навчально-методичне керівництво і виконання програми виробничої (технологічної) практики забезпечують: керівник практики від університету з-поміж досвідчених викладачів випускових кафедр, які брали безпосередню участь в освітньому процесі зі спеціальності, за якою проводиться практика, та керівник практики від виробництва (від бази практики) із найбільш досвідчених спеціалістів підприємства.

1 Керівник практики від бази практики:

- створює необхідні умови для виконання студентами програми практики;

- забезпечує студентам умови безпечної роботи на кожному робочому місці; організовує проведення обов'язкових інструктажів з питань охорони праці, передбачених наказом Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15;

- у тісному контакті з керівником практики від університету здійснює постійний контроль за роботою студентів, контролює правильність виконання всіх завдань на робочому місці;

- організовує облік робочого часу студентів;

- контролює виконання студентами правил внутрішнього трудового розпорядку;

- після закінчення практики готує письмову характеристику на кожного студента, у якій відображає рівень його професійної підготовки, здатність працювати в трудовому колективі, якість підготовленого ним звіту тощо.

2 Керівник практики від університету:

- перед початком практики по можливості перевіряє бази практики та організовує до прибуття студентів проведення відповідних заходів;

- забезпечує здійснення всіх організаційних заходів перед від'їздом студентів на практику, інструктаж про порядок проходження практики та з питань охорони праці, видачу студентам необхідних документів (направлення, програми, щоденника, календарного плану, індивідуального завдання, теми дипломного проекту, методичних рекомендацій тощо);

- повідомляє студентам про систему звітності з практики, прийняту на випусковій кафедрі, а саме: подання письмового звіту, оформлення виконаного індивідуального завдання, підготовку доповіді, повідомлення, виступу тощо;

- у тісному контакті з керівником практики від бази практики забезпечує високу якість її проходження згідно з програмою;

- перевіряє забезпечення нормальних умов праці і побуту студентів та проходження ними обов'язкових інструктажів з питань охорони праці;

- контролює виконання студентами-практикантами програми практики;

- входить до складу комісії із захисту звітів про практику;

- подає завідувачу кафедри та відділу практики звіт про проведення практики із зауваженнями і пропозиціями щодо поліпшення проведення практики студентів.

3 Студент-практикант, що проходить практику на підприємстві, зобов'язаний:

- своєчасно прибути до місця проходження практики відповідно до термінів, зазначених у наказі;

- точно виконувати програму практики;

- оформлювати документацію щодо проходження практики на відповідному рівні;

- отримувати доказові документи щодо термінів проходження практики на конкретному підприємстві (копія наказу по підприємству, довідка чи запис у трудовій книжці).

2.1.4 Підведення підсумків виробничої (технологічної) практики. Вимоги до звіту. Методи контролю за виконанням звіту. Порядок зарахування практики у разі здобуття студентами робітничої професії, роботи в студзагоні, проходження практики на виробництві або на кафедрі

Щодо підсумків виробничої (технологічної) практики практикантом складається звіт, у якому висвітлюються питання, що були включені в програму, а також відповідно до індивідуального завдання:

1) стисла характеристика бази практики (призначення, спеціалізація, історія розвитку, виробнича структура, характеристика основних фондів і важливих показників праці підприємства, особливості системи управління);

2) організація виробництва та особливості технологічних процесів в одній із дільниць чи відділень депо;

3) організація і технічне оснащення робочого місця практиканта (призначення, планування, обладнання, обслуговування, технологічний взаємозв'язок з іншими дільницями) (по можливості);

4) опис технічних вимог до вузлів, деталей, проведення контролю при ремонті, ескізи найбільш важливих елементів вузлів, а також пристроїв і стендів (по можливості);

5) опис стандартів, технічних умов, основної ремонтної та експлуатаційної документації, яка використовується на підприємствах (по можливості);

б) характеристика системи управління якістю на підприємстві та дільниці (по можливості);

7) опис випробування локомотивів чи їхніх вузлів після завершення ремонту (характеристика стендів, приладів, методів випробувань, контрольна документація, паспорти, формуляри) (по можливості);

8) індивідуальне завдання за тематикою, пов'язаною з проблемами щодо плану нової техніки підприємства (бажано);

9) висвітлення питань, пов'язаних з охороною праці та навколишнього середовища і технікою безпеки, нормами виробничої санітарії і правилами протипожежної безпеки.

Після закінчення виробничої (технологічної) практики студенти готують письмовий звіт відповідно до індивідуального

завдання, на основі якого після візування відповідальним за практичну підготовку студентів кафедри ЕРРС складають залік викладачам кафедри ЕРРС, що є членами призначеної завідувачем кафедри комісії з приймання заліку (підпункт 1.4.4).

У звіті бажано зробити висновки, визначити підстави та негативні сторони роботи підприємства, надати пропозиції щодо покращення роботи.

Звіт з виробничої практики оформляється на аркушах формату А4 (210x297 см) з дотриманням стандартів щодо оформлення текстової документації. Бажано, щоб текстова частина звіту пояснювалася ескізами, схемами та кресленнями.

Залік з виробничої (технологічної) практики враховується нарівні з іншими оцінками, що характеризують успішність студента.

Складання студентами заліку з виробничої практики відбувається протягом тридцяти днів семестру, який починається після практики. Відмітка про залік з практики здійснюється за національною шкалою, стобальною шкалою, за шкалою ECTS, вноситься в залікову екзаменаційну відомість і в залікову книжку студента за підписом голови комісії з приймання заліку (підпункт 1.4.6).

Особливі випадки. За рішенням кафедри ЕРРС, студентам, які працювали у студзагонах за спеціальністю «Слюсар з ремонту рухомого складу», «Помічник машиніста тепловоза», «Помічник машиніста електровоза», «Помічник машиніста тепловоза та електровоза», «Помічник машиніста електропоїзда» або проходили навчання за вказаними вище робітничими спеціальностями в Центрі навчально-практичної підготовки та сприяння працевлаштуванню студентів і випускників УкрДУЗТ, виробничу практику може бути перезараховано (підпункти 1.3.5, 1.3.6).

За рішенням кафедри ЕРРС деяких студентів може бути звільнено від складання письмового звіту з виробничої практики за умови їх активної участі у роботі ГНДЛ кафедри ЕРРС УкрДУЗТ, у тому числі відповідно до підпункту 1.4.2.

2.1.5 Зміст виробничої (технологічної) практики

2.1.5.1 Характеристика об'єкта:

- 1) назва і юридична адреса підприємства;
- 2) форма власності підприємства;
- 3) вид діяльності;
- 4) історія розвитку підприємства;
- 5) майно підприємства (основні засоби, виробничі ресурси).

2.1.5.2 Вивчення технологічних операцій обслуговування (або ремонту) основного та допоміжного обладнання локомотивів:

- 1) система технічного обслуговування і ремонту локомотивів;
- 2) правила ремонту локомотивів;
- 3) основи технології ремонту локомотивів;
- 4) обкатувальні та здавальні випробування локомотивів після ремонту.

2.1.5.3 Практичне освоєння методів контролю технічного стану деталей та вузлів локомотивів:

- 1) контроль стану механічних частин обладнання;
- 2) контроль стану струмовідних частин;
- 3) контроль якості ремонту;
- 4) контроль показників робочого процесу;
- 5) методи технічної діагностики локомотивів.

2.1.5.4 Ознайомлення з технологічним процесом основних ремонтних дільниць та відділень підприємства:

- 1) поглиблене ознайомлення з ремонтною дільницею чи відділенням;
- 2) організаційна структура та зв'язок з іншими ремонтними підрозділами;
- 3) номенклатура та характеристика обладнання;
- 4) засоби малої механізації, прилади, інструмент;
- 5) розробка технологічних карт ремонту.

2.1.5.5 Ознайомлення з техніко-економічними показниками роботи підприємства:

- 1) облік діяльності виробничої дільниці;
- 2) склад витрат виробництва;

- 3) облік наявності і руху готової продукції;
- 4) облік робочого часу;
- 5) системи оплати праці.

2.1.5.6 Вивчення засад з охорони праці та навколишнього середовища, раціонального використання виробничих ресурсів:

- 1) правила техніки безпеки та охорони праці;
- 2) заходи щодо захисту навколишнього середовища;
- 3) методи ресурсозбереження, що реалізуються на підприємстві.

Протягом терміну проходження практики студенти виконують індивідуальні завдання, в яких дають повну характеристику підприємству-базі практики, описують технологію ремонту вузлів та агрегатів локомотивів в умовах бази практики, вживають заходів безпеки при виконанні ремонту, роблять висновки про технічний та технологічний рівень даного підприємства тощо.

2.2 Експлуатаційна практика

Експлуатаційна практика проводиться у терміни: (6-й та 8-й семестр при повній денній формі навчання протягом 4 та 3 тижнів відповідно; 4-й семестр при скороченій денній формі навчання протягом 4 тижнів).

2.2.1 Мета і завдання експлуатаційної практики

Метою експлуатаційної практики є ознайомлення студентів-практикантів на базі локомотивних депо Укрзалізниці із системою організації експлуатації тягового рухомого складу. Завданням експлуатаційної практики є ознайомлення студентів з технологією і методами ведення поїзда та організацією перевізного процесу, підвищення кваліфікаційного розряду з робітничої професії.

2.2.2 Бази виробничої (експлуатаційної) практики. Можливі варіанти проведення практики

Експлуатаційна практика проводиться в локомотивних депо Укрзалізниці і локомотиворемонтних заводах, де здійснюється

експлуатація тягового рухомого складу. Студенти переважно працюють на робітничих посадах у локомотивних бригадах. Також експлуатаційну практику студенти можуть проходити в умовах ГНДЛ кафедри ЕРРС УкрДУЗТ (підпункт 1.2.1).

Визначення бази практики здійснюється адміністрацією навчального закладу на основі договорів з підприємствами (підпункти 1.2.2–1.2.4).

Студенти можуть самостійно, за погодженням з адміністрацією навчального закладу обирати для себе базу практики і пропонувати її для використання (підпункти 1.2.5–1.2.8).

2.2.3 Організація і керівництво виробничою (експлуатаційною) практикою. Обов'язки керівника практики від бази практики, керівника практики від університету та студента. Методи контролю за проходженням практики

Навчально-методичне керівництво і виконання програми виробничої (експлуатаційної) практики забезпечують: керівник практики від університету з-поміж досвідчених викладачів випускових кафедр, які брали безпосередню участь в освітньому процесі зі спеціальності, за якою проводиться практика, та керівник практики від виробництва (від бази практики) із найбільш досвідчених спеціалістів підприємства.

1 Керівник практики від бази практики:

- створює необхідні умови для виконання студентами програми практики;

- забезпечує студентам умови безпечної роботи на кожному робочому місці; організовує проведення обов'язкових інструктажів з питань охорони праці, передбачених наказом Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15;

- у тісному контакті з керівником практики від університету здійснює постійний контроль за роботою студентів, контролює правильність виконання всіх завдань на робочому місці;

- організовує облік робочого часу студентів;

- контролює виконання студентами правил внутрішнього трудового розпорядку;

- після закінчення практики готує письмову характеристику на кожного студента, у якій відображає рівень його професійної підготовки, здатність працювати в трудовому колективі, якість підготовленого ним звіту тощо.

2 Керівник практики від університету:

- перед початком практики по можливості перевіряє бази практики та організовує до прибуття студентів проведення відповідних заходів;

- забезпечує здійснення всіх організаційних заходів перед від'їздом студентів на практику, інструктаж про порядок проходження практики та з питань охорони праці, видачу студентам необхідних документів (направлення, програми, щоденника, календарного плану, індивідуального завдання, теми дипломного проекту, методичних рекомендацій тощо);

- повідомляє студентам про систему звітності з практики, прийняту на випусковій кафедрі, а саме: подання письмового звіту, оформлення виконаного індивідуального завдання, підготовку доповіді, повідомлення, виступу тощо;

- у тісному контакті з керівником практики від бази практики забезпечує високу якість її проходження згідно з програмою;

- перевіряє забезпечення нормальних умов праці і побуту студентів та проходження ними обов'язкових інструктажів з питань охорони праці;

- контролює виконання студентами-практикантами програми практики;

- входить до складу комісії із захисту звітів про практику;

- подає завідувачу кафедри та відділу практики звіт про проведення практики із зауваженнями і пропозиціями щодо поліпшення проведення практики студентів.

3 Студент-практикант, що проходить практику на підприємстві, зобов'язаний:

- своєчасно прибути до місця проходження практики відповідно до термінів, зазначених у наказі;

- точно виконувати програму практики;

- оформлювати документацію щодо проходження практики на відповідному рівні;

- отримувати доказові документи щодо термінів проходження практики на конкретному підприємстві (копія наказу по підприємству, довідка чи запис у трудовій книжці).

2.2.4 Підведення підсумків виробничої (експлуатаційної) практики. Вимоги до звіту. Методи контролю за виконанням звіту. Порядок зарахування практики у разі здобуття студентами робітничої професії, роботи в студзагоні, проходження практики на виробництві або на кафедрі

Щодо підсумків виробничої (експлуатаційної) практики практикантом складається звіт, у якому висвітлюються питання, що були включені в програму, а також відповідно до індивідуального завдання:

1) стисла характеристика бази практики (призначення, спеціалізація, історія розвитку, виробнича структура, характеристика основних фондів і важливих показників праці підприємства, особливості системи управління);

2) організація виробництва та особливості технологічних процесів в одній з дільниць чи відділень депо;

3) організація і технічне оснащення робочого місця практиканта (призначення, планування, обладнання, обслуговування, технологічний взаємозв'язок з іншими дільницями) (по можливості);

4) опис технічних вимог до вузлів, деталей, проведення контролю при ремонті, ескізи найбільш важливих елементів вузлів, а також пристроїв і стендів (по можливості);

5) опис стандартів, технічних умов, основної ремонтної та експлуатаційної документації, яка використовується на підприємствах (по можливості);

6) характеристика системи управління якістю на підприємстві та дільниці (по можливості);

7) опис випробування локомотивів чи їхніх вузлів після завершення ремонту (характеристика стендів, приладів, методів випробувань, контрольна документація, паспорти, формуляри) (по можливості);

8) індивідуальне завдання за тематикою, пов'язаною з проблемами щодо плану нової техніки підприємства (бажано);

9) висвітлення питань, пов'язаних з охороною праці та навколишнього середовища і технікою безпеки, нормами виробничої санітарії і правилами протипожежної безпеки.

Після закінчення виробничої (експлуатаційної) практики студенти готують письмовий звіт відповідно до індивідуального завдання, на основі якого після візування відповідальним за

практичну підготовку студентів кафедри ЕРРС складають залік викладачам кафедри ЕРРС, що є членами призначеної завідувачем кафедри комісії з приймання заліку (підпункт 1.4.4).

У звіті бажано зробити висновки, визначити підстави та негативні сторони роботи підприємства, надати пропозиції щодо покращення роботи.

Звіт з виробничої практики оформляється на аркушах формату А4 (210x297 см) з дотриманням стандартів щодо оформлення текстової документації. Бажано, щоб текстова частина звіту пояснювалася ескізами, схемами та кресленнями.

Залік з виробничої (експлуатаційної) практики враховується нарівні з іншими оцінками, що характеризують успішність студента.

Складання студентами заліку з виробничої практики відбувається протягом тридцяти днів семестру, який починається після практики. Відмітка про залік з практики здійснюється за національною шкалою, стобальною шкалою, за шкалою ECTS, вноситься в залікову екзаменаційну відомість і в залікову книжку студента за підписом голови комісії з приймання заліку (підпункт 1.4.6).

Особливі випадки. За рішенням кафедри ЕРРС, студентам, які працювали у студзагонах за спеціальністю «Слюсар з ремонту рухомого складу», «Помічник машиніста тепловоза», «Помічник машиніста електровоза», «Помічник машиніста тепловоза та електровоза», «Помічник машиніста електропоїзда» або проходили навчання за вказаними вище робітничими спеціальностями в Центрі навчально-практичної підготовки та сприяння працевлаштуванню студентів і випускників УкрДУЗТ, виробничу практику може бути перезараховано (підпункти 1.3.5, 1.3.6).

За рішенням кафедри ЕРРС деяких студентів може бути звільнено від складання письмового звіту з виробничої практики за умови їх активної участі у роботі ГНДЛ кафедри ЕРРС УкрДУЗТ, у тому числі відповідно до підпункту 1.4.2.

2.2.5 Зміст експлуатаційної практики

2.2.5.1 Характеристика об'єкта:

- 1) назва і юридична адреса підприємства;
- 2) характеристика експлуатаційних ділянок;

- 3) характеристика приписного локомотивного парку;
- 4) особливості організації перевізного процесу.

2.2.5.2 Порядок приймання локомотива перед поїздкою:

- 1) маршрутний лист і його зміст;
- 2) перевірка справності вузлів та систем локомотива;
- 3) перевірка гальмівного обладнання;
- 4) огляд екіпажної частини локомотива;
- 5) порядок виконання «хвилини готовності».

2.2.5.3 Керування та догляд за локомотивом у процесі руху:

- 1) рушання та розгін поїзда;
- 2) ведення поїзда по дільниці;
- 3) застосування автоматичних та електричних гальм;
- 4) контроль за роботою обладнання і вибір режиму руху.

2.2.5.4 Вивчення вимог Правил технічної експлуатації, Інструкції з сигналізації, експлуатації гальм, руху і маневрової роботи:

- 1) видимі й звукові сигнали;
- 2) технічне обслуговування гальмівного обладнання;
- 3) управління гальмами в поїздах;
- 4) приймання, відправлення і пропускання поїздів;
- 5) виконання маневрів на станціях.

2.2.5.5 Порядок передачі локомотива локомотивними бригадами:

- 1) повернення поїзда з перегону на станцію;
- 2) контроль і облік витрат енергоресурсів;
- 3) підготовка локомотива до передачі;
- 4) санітарно-гігієнічні вимоги.

2.3 Матеріально-технічне забезпечення виробничої технологічної та виробничої експлуатаційної практик

Матеріально-технічне забезпечення виробничої технологічної та виробничої експлуатаційної практик складає:

- 1) матеріально-технічна база локомотиворемонтних підприємств;

- 2) локомотив серії ТЕЗ (натурний зразок);
- 3) дизель потужнісного ряду Д49;
- 4) деталі та вузли локомотивів (натурні зразки);
- 5) стенд для вивчення кінематики дизелів потужнісного ряду 10Д100;
- 6) стенд для випробування пружних елементів ресорного підвішування локомотивів;
- 7) стенд для випробування дисипативних елементів ресорного підвішування локомотивів;
- 8) стенд для випробування елементів паливної апаратури дизелів;
- 9) комп'ютери з виходом до мережі Інтернет;
- 10) спеціальна література (науково-технічна бібліотека УкрДУЗТ);
- 11) методична література (науково-технічна бібліотека УкрДУЗТ).

Список літератури

1 Про затвердження положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України: наказ Міністерства освіти України від 8.04.93 р. № 93. Дата оновлення: 16.01.20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>.

2 Про особливості проведення виробничо-технологічної практики студентів УкрДУЗТ: рішення вченої ради Українського державного університету залізничного транспорту від 30.05.2017 р. № 4.

3 Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів залізничного транспорту I-IV рівнів акредитації: наказ Укрзалізниці від 28.02.2008 р. № 94-Ц.

4 Положення про організацію та проведення практики студентів вищих навчальних закладів на підприємствах залізничного транспорту: наказ Генерального директора Укрзалізниці від 05.02.2013 р. № 015-Ц/09.

5 Положення про проведення практики студентів Українського державного університету залізничного транспорту (денної та заочної форми навчання і слухачів Навчально-наукового інституту перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів): наказ Українського державного університету залізничного транспорту від 1.07.2015 р. № 92.

6 Шевчук Т. В., Сідельник О. П. Практична підготовка студентів вищих навчальних закладів як невід'ємна детермінанта формування їхніх професійних компетенцій. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2017. № 2. С. 189-190.

7 Янковська Л. А., Захарчин Р. М. Професійно-практична підготовка фахівців у вищій школі та її інноваційний розвиток у форматі «Держава-Вищі навчальні заклади-Роботодавці». *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. № 4. С. 367-370.

ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

для студентів денної повної та скороченої форм навчання

Відповідальний за випуск Максимов М. В.

Редактор Буранова Н. В.

Підписано до друку 07.07.20 р.

Формат паперу 60x84 1/16. Папір писальний.

Умовн.-друк. арк. 1,0. Тираж 15. Замовлення № 317

Видавець та виготовлювач Український державний університет
залізничного транспорту,
61050, Харків-50, майдан Фейербаха, 7.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6100 від 21.03.2018 р.